

HET NUIENEN VAN VINCENT

VINCENT VAN GOGH MAAKTE IN HET BRABANTSE NUIENEN ZIJN EERSTE MEESTERWERK: DE AARDAPPELETERS. BEZOEK HET GLOEDNIEUWE MUSEUM EN FIETS LANGS DE MOLENS, AKKERS EN POPULIEREN DIE HIJ MET DONKERE PENSEELSTREKEN VASTLEGDE.

TEKST & FOTO'S: JESSICA DE KORTE

Van Gogh atelier van Vincent van Gogh, zolder de pastorie in Nuienen

Van Gogh had vier molens, zoals van windmolen De Roosdunck

Boven een kastanjebruine akker hangt een leeuwerik. Zijn gezang is vlug en vrolijk, als een liedje dat versneld wordt afgespeeld. Even denk ik aan de liefde van Vincent van Gogh voor de vogel. Hij noemde hem vaak in zijn brieven.

'Achterin de tuin heeft een leeuwerik een nesje gemaakt', zo schreef hij over de pastorie van Zunderet, waar hij opgroeide. 'De kleintjes zullen snel hun vleugels uitslaan en wegvliegen, zoals ook ik zo graag zou doen.'

Met fietsmaaije Jamila rijd ik door het Brabantse landschap van de kunstenaar. Wulpsse weilanden, duistere bossen en driftige heidevelden, die nog altijd verlaten kunnen zijn. Populieren zuchten langs de weg, de blaadjes ritselend in de wind. Tussen de weilanden liggen slootjes waar zwanen dobberen.

De route zijn we begonnen in Nuenen, het dorp waar Van Gogh van 1883 tot 1885 woonde. Op zijn dertigste trok hij in bij zijn moeder en vader, die dominee was. Echt thuis voelde hij zich er niet, het was voor hem benauwend in de ambts-woning. Het huis uit 1764 doet nog altijd dienst als pastorie.

SALON NUNE VILLE

Naastr de pastorie staar Salon Nune Ville. Hier woonde, samen met haar drie ongehuwde zussen, Margot Begemann, met wie Vincent in de zomer van 1884 een relatie had. De zussen keurden de trouwplannen af, waarna Margot een zelfmoordpoging deed door vergif in te nemen. "De twee gingen wandelen, ze voelde zich niet lekker en Vincent liet haar alles uitspugen", vertelt de huidige bewoonster Jacqueline Bekker, die cultuurwetenschapper is. De ontvangstkamer heeft ze volgehangan met schilderijen van Vincents kunstenaarsvrienden en tijdgenoten, verzameld via kunstveilingen.

Ook de meubels en spullen herinneren aan zijn tijd, zoals een ketelje identiek aan dat op zijn beroemde schilderij *De Aardappelers*. Vanuit de ruïn – die Vincent meermaals tekende – glippen we even naar de burea. Daar, achter de pastorie, bevindt zich nog altijd het oude atelier van de schilder, dat zijn vader in het washok maakte. Het is donker en koud in de kleine ruimte.

Bekker: "Zijn vader stelde voor een groter raam te maken, maar dat wilde Vincent niet." Een lichtbaan vecht zich een weg naar binnen, richting het smalle houten bureau en de rietaen stoel. Er liggen vogelnesjes, klaar om nageschilderd te worden. Op de schildersezel rust een doek. Alsof Vincent ieder moment naar binnen kan komen.

VAN GOGHKERKJE

Enmaal op de fiets zie ik aan alle kanten herinneringen aan Van Gogh. Het protestantse zaalkerkje uit 1824 schilderde hij speciaal voor zijn moeder, toen ze haar diabeen had gebroken. In het parkje staar een bronzen beeld van *De Aardappelers*, geïnspireerd op het schilderij dat Vincent in 1885 in Nuenen maakte.

Ten zuiden van het dorp slingert de route door de Refelingshe Heide, waar ooit een steenovenfabrick stond. Hier bloeieen planten als koninginne-, boerenworm- en bezemkruiskruid. Midden in de

BRABANT WAS DE PLEK WAAR VAN GOGH VERLIEFDE WERD OP DE NATUUR

natuur raakt het hoofd vanzelf leeg. Vincent maakte graag urenlange wandelingen, om inspiratie op te doen. De fiets werkt met zo goed.

Aan de overkant van rivier de Kleine Dommel schittert het zwarte rad van de Collse Watermolen, die Van Gogh in mei 1884 schilderde. Aan vriend Anthon van Rappard schreef hij in die periode: 'Het is een dito geval als de twee andere watermolens die we samen bezochten, doch met twee rode daken en die men vlak van voren ziet – met populieren eromheen.'

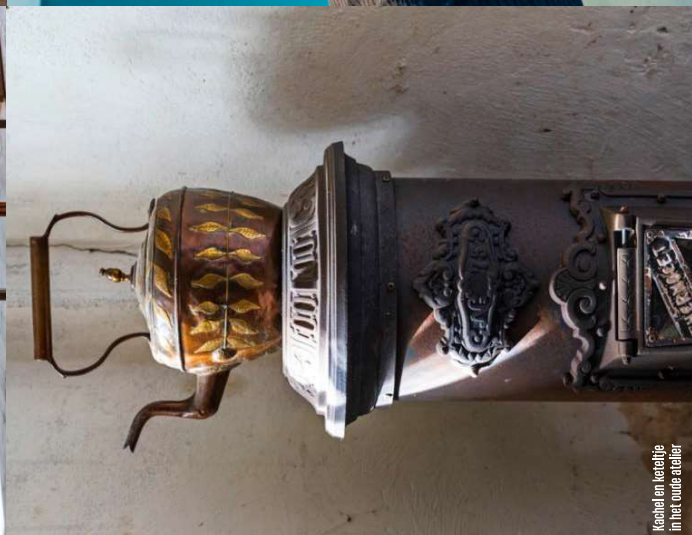
Na het staalen van de fiets raak ik in gesprek met de Amerikaanse Alisa Crawford. Ze is molenaar in Michigan en heeft zojuist haar diploma behaald voor watermolenaar. "In 2009 was ik de eerste vrouw die in Nederland tot het Gilde van Molenaars werd toegelaten. Ik hoop dat ik een voorbeeld voor andere vrouwen kan zijn." Zo zie je maar, de tijd staar niet stil in Brabant. Dat dingen zijn veranderd sinds het eind van de negentiende eeuw, is echt niet zo verkeerd. In de

Zelfportret in het Van Gogh Village Museum

Spelen met perspectief in het Van Gogh Village Museum

Kaacha en ketelje in het oude atelier

De pastorie in Nuenen waar Vincent zijn ouders verblijf

Filmsmatige Jamilla voor de Collesse Watermolen

Nabenaar Alisa Crawford in de Collesse Watermolen

Kopie van De Aardbeveleers, in de Watermolen van Opzwetten

periode waarin de industriële revolutie gaande was, ging Vincent op zoek naar de harmonie van de natuur. Die tref je hier nog altijd.

DE STERRENNACHT

Over de Molendijk peddelen we verder richting het Van Gogh-Roosgaarde fietspad, geïnspireerd op het werk *De Sterrennacht*. Langs de weg staan imposante boerderijen, met houten luiken en rieten daken. "Je zou hier maar wonen", roept Jamilla. "Niet verkeerd." "Kom hier zeker laat in de avond terug", merkt een fietsend stel, dat dwaadwerkelijk om de hoek woont, bij het bijzondere fietspad op. "Dan lichten de fonkelende steentjes op. Het moet wel echt goed donker zijn, wil je het zien."

Na de Watermolen van Opzwetten – ook vastgelegd in penselstreken – trappen we kilometerstlang door de akkers waar Vincent zo verdieft op was. De zwarte aarde, met het jonge groene koren. Hier en daar een wolkje in de blauwe lucht. Voor mijn voorband schiet een haas weg. Een hoer

wuift vanuit zijn tractor. De kunstenaar schilderde graag landarbeiders. Harde werkers met gekromde ruggen, de handen in de grond.

"Als domineeszoon mag ik het eigenlijk niet zeggen, maar ik voel me thuis bij deze arme mensen," schreef Vincent in een van zijn brieven. "De ruwe gezichten, door het leven getekend, de kleine huisjes, haast mensennestjes, net als die van winterkoninkjes."

ROMANTISCH LANDSCHAP

Het fietspad gaat over een voormalig jaagpad langs het stoere Wilhelminakanaal. Lieflijk is dan weer het Haverven, waar kwikstaarten, witgietjes en grauwe ganzen vertoeven. Een aalscholver is net zijn vleugels aan het drogen. Jamilla en ik vallen stil, luisterend naar het rijke vogelgezag. Het landschap heeft nog altijd iets romantisch. Smalle weilanden met knorwilgen, rijen elzen, soms een pluikje bos, achter struiken staat een kasteel of oude kerktoeren. De enige stoorzenders

Van Gogh Village Museum

Het vernieuwde Van Gogh Village Museum brengt het leven van Vincent in Nuenen in beeld. Je kunt zien hoe belangrijk de Brabantse periode was voor het totale oeuvre van de kunstenaar, en zelf met perspectief, licht en kleur spelen. Ook wordt het ontstaan van *De Aardappeleters* getoond, met de vele studies van handen, koppen en boeren. vangoghbrabant.com

Slaapkamer op de zolder in Salon Nune Ville

Salon Nune Ville
Bewoonster Jacqueline Bekker geeft iedere zaterdag rondleidingen in Salon Nune Ville, om 13.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur. Naast de schitterend gemeubileerde negentiende-eeuwse kamers zie je op zolder de onderduikplek van een Joodse jongen, iedere eerste zaterdag van de maand is een combinatie mogelijk met een bezoek aan het atelier van Van Gogh. Reserveren kan via jacqueline@salonnuneville.nl. Maximaal acht personen per uur. salonnuneville.nl

Het Van Goghkerkje in Muiden.

Alsof Vincent zo naar binnen kan stappen in zijn atelier...

Molenaar in windmolen
De Roosdonck

zijn de automobilisten die soms in een rotvaart langs komen rijden, alsof ze de kalmte van het gebied niet aankunnen.

Vlak voor Nuenen draaien de wieken van windmolen De Roosdonck. Ook die belandde op het doek van Vincent, net als molen De Vogelszang in Lieshout, waar we eerder nog langsfiersten. De schilder was net zo'n fan van molens als ik. "Geweldig mooi toech, die oude techniek, het werken met weer en wind", zegt de 43-jarige molenaar Mario Collombon. Hij laat het meel door zijn hand glijden, om te voelen of de maling juist is. "Ik was nog geen jaar oud toen ik een speelgoedmolentje kreeg. Direct verlied."

HEIMWEE NAAR BRABANT

Brabant was de plek waar Vincent vertiefd werd op de natuur. Als kind al: in Zundert maakte hij lange wandelingen met zijn ouders en broer. Na Nuenen trok hij naar België en Frankrijk: Antwerpen, Parijs, Artes en Auvers. Maar zijn leven lang zou hij heimwee houden naar het Brabantse landschap.

SLAPEN & ETEN

Parkhotel Auberge Vincent

Auberge Vincent heeft comfortabele kamers met luxe boxsprings, ruim van opzet en sfeervol ingericht, met aan de muur Van Gogh-prints. Op het terras kun je prima lunchen. Chef-kok Marleen Bouw maakt gerechten met een Brabantse touch. Park 69, Nuenen. aubergevinoent.com

Watermolen van Opwetten

Aan de oevers van de Kleine Dommel staat De Watermolen van Opwetten, met een prachtig terras, in een schilderachtige omgeving. In de droogschuur zit de brasserie, waar wordt gekookt volgens de seizoenen. De keuken is open van 11.00 tot

PRAKTISCH

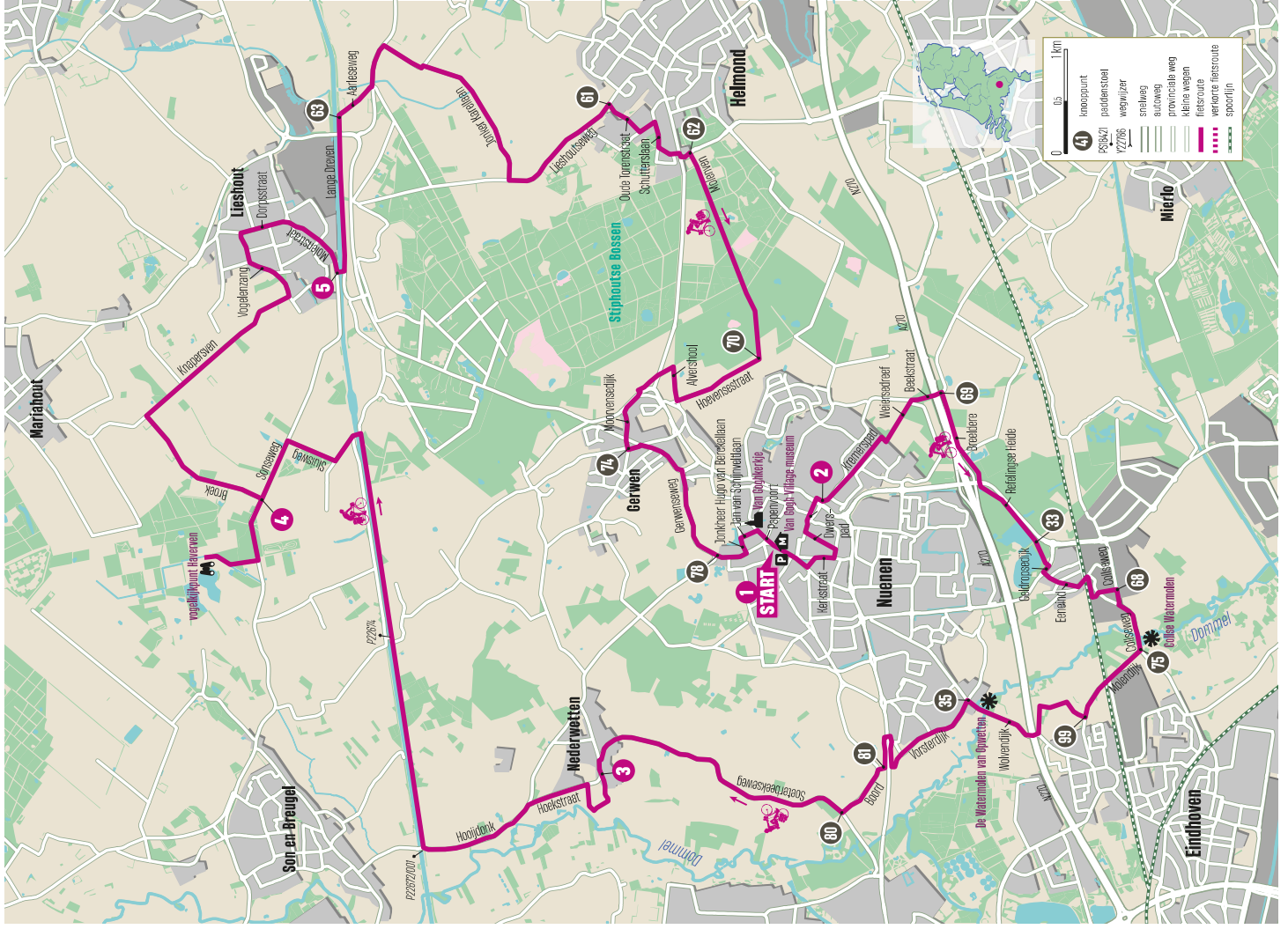
20.00 uur. Opwettensweg 203, Nuenen. dewatermolenvanopwetten.nl

Bavaria Brouwerijcafé

Tijdens een rondleiding in de prouwerij van Bavaria in Lieshout steek je meer op over de oprichting in 1719 tot de nieuwste innovaties. Op een steenworp afstand ligt het Brouwerijcafé, waar je kunt lunchen. Denk aan carpaccio, een tost met gettenkaas of een vispotje. Heuvel 5, Lieshout. bavariabrouwerijcafe.nl

Meer fietsen? De Van Gogh

Fietsroute is 4,35 kilometer lang, verdeeld over tien fietsroutes. visitbrabant.com/nl/routes/van-gogh-routes
visitbrabant.com

CARTOGRAPHICS

Startpunt: Van Gogh
Village Museum, Berg 29,
Nuenen

Afstand: 41 km

Navigatie:
N51 28.610 E5 33.054

Afkortingen

LA = Linksaf
RA = Rechtsaf
RD = Rechtdoor
Y = Wegwijzer
PS = Paddenstoel
KP = Knooppunt
ri. = Richting

ROUTE NUENEN

1. De Start is met het Van Gogh Village Museum in de rug. RA, fietspad op en 2e afslag LA (Park). Op driesprong rechts aanhouden (Kerkstraat). 3e Afslag LA en 1e LA, fietspad op (Diverspad). Op einde RA en later LA, fietspad op (Vincent Van Goghstraat). Met viaduct onder weg door en RA ri. Helmond.
 2. Weg oversteeken en LA, rood asfalt, fietspad. Op einde RA en direct LA ri. Mierlo en Nuenen uit. Eind pad, op T-kruising LA en op kruising RA (Beekstraat). Met viaduct auto-weg over en bij KP69 - 33 - 68 - 75 - 89 - 35 - 81 - 80 ri. 73. In **Nederwetten**, als KP73 RA gaat, KP-route verlaten en LA (Hoekstraat).
 3. Op splitsing links aanhouden en RA. Later **Nederwetten** uit. Einde weg RA, wordt verhard pad. Einde pad, op T-kruising LA, Klinkerweg. Op T-kruising LA, asfalt fietspad op (Hoojdonk). Bij P22672/001 RA ri. Lieshout. Bij P22674 RD, 1e Afslag LA, brug over en asfaltweg volgen, 1e Afslag RA. Op einde LA, asfaltweg op.
 4. 1e Afslag RA (Broek). **Voor bezoek aan Havervan hier RD en op kruising RA (Cortenbachsensdijk), is gedeeltelijk half verhard.** Einde weg, op T-kruising RA (Knapersven). In **Lieshout**, op T-kruising LA. Einde, op T-kruising RA (Dorpsstraat), later (Heuvel). Bij antieke ANWB-paal RA, ri. Genwen.
 5. Op driesprong LA en met brug over water, 1e LA, fietspad op (Lange Dreeven). Op kruising met verkeersweg bij KP63 - 61 - 62 - 70 - 74 - 78, KP-route verlaten en RD, **Nuenen** in. 2e Afslag LA (Jhr. Hugo van Berckellaer). 1e RA (Jan van Schijvelvaan). Op kruising RA (Papenvoort). Terug naar Start.
- Parkeren:** In het centrum van Nuenen geldt een blauwe zone. Langer parkeren kan onder meer op parkeerterrein Remise (Berg 15-1, Nuenen).

Tip:

In Nuenen staan op 23 plekken die Vincent van Gogh schilderde en tekende luisterpalen.

FietsActief route-archief

Je vindt het volledige routeverhaal plus de beschrijving terug op fietsactief.nl/
routenuenen

Speciaal voor abonnees